

Stockholms Läns Sparbank

Grundad 1862

HUVUDKONTOR:

DROTTNINGGATAN 39, STOCKHOLM

AVDELNINGSKONTOR:

S:t Eriksgatan 79 Stockholm
Jäleväggatan 24 Sundbyberg
Alviksvägen 43 Alviksviken

50 filialer i Stockholms län

Inskattans modell: Egna fonder:
Kr. 64.500.000.- Kr. 5.100.000.-

Vad har hänt?

VALET I NORGE resulterade i seger för högern, som vann ett mindre än sex mandat. Arbejderpartiet har vunnit ett, medan Venstre och framförallt Bondepartiet förlorat. Endast en kvinna, för Arbejderpartiet i Akershus, får sätta i Stortinget. Venstre i Oslo fick alltså inte in sin kvinnliga kandidat.

DET STIGANDE BRÖDPRISER har i viss mån förskräckt även regeringen, som på sedvanligt sätt tillsatt en kommitté för att söka utrona dess orsaker!

SMEKMANADEN MELLAN REGERINGSPARTIERNA avbröts då och då av ett stillsamt gråt i resp. pressorgan om förutsättningarna för deras samverkan.

RATIONALISERINGENS SOCIALA RINGSPARTIERNA avbröts då och då av ett stillsamt gråt i resp. pressorgan om förutsättningarna för deras samverkan.

STENAR I STALLET FÖR BRÖD. I Estland ha de socialdemokratiska jackföreningspamparna avsatts och nya utnämnd. Samtidigt har den socialdemokratiska regeringen här i landet sånt landets första avrinnings ombord på grevaren Klas Horn för att högtidligen avtacka krigsmonumentet på Narvas slagfält. Det blanka lejonet är ett magert surrogat för framjandet av den andliga kulturen och det utbytte med Sverige i detta avseende som Estland ofta efterlyst.

ITALIEN NÄRMAR SIG TYSKLAND I genom Italiens utrikesministerns besök hos Hitler. Denne, greve Ciano, är som bekant gift med Mussolinis dotter, vilken förberedde marken genom ett längre besök i Berlin i våras.

RINGEN SLUTES HÄRDARE och hårdare kring Madrid. Men dess fall anses dock icke behöva betydande regeringens absoluta nederlag.

FASCISTISKA OCH KOMMUNISTISKA demonstrationer med efterföljande sammankomster ha den sista veckan oroad det engelska samhället. Fascisterna i London bröto sig efter tysk monstret in i judiska affärer. Regeringen kommer inte att låta saken passera.

Elin Wägner:

Hur har det gått till?

Belgiens vapen bär inskriften: »l'union fait la force, Eendracht maakt macht». Men nu har Belgien genom sin konungsin mun meddelat världen att det inte tycker så. Det anser nämligen att endrånken mellan Locarnomaktens ententesida snarare innebär en fara än ett skydd, när den skall uttryckas i militär allians.

Vi vanliga ovinviga svenskar äro inte i det läget att vi kunna bedöma styrkan och arten av de politiska motiv som driva fram en så uppseendeväckande och ödesdigrig deklaration. Men vi kunna förstå något av tragiken i Belgiens läge. Ty det alternativ som kung Leopold faller tillbaka på, nämligen neutraliteten och det isolerade försvaret, blev ju dömt vid världskrigets utbrott, och när argumenten nu upprepas, sker det i nästan spöklikt gammaldags vändningar, till exempel den att man nog skulle kunna vinna »en slutlig seger» tillsammans med Frankrike — men först sedan landet blivit lagt öde.

Kungen motiverar sin misstro mot fördelen för Belgien av det ömsesidiga militära biståndet med sin övertygelse att en allierad makt inte skulle hinna komma till hjälp innan fienden Tyskland med ett blixtnasbtt bombanfall ödelagt Belgien. I detta hotade läge tyr han sig till den förhoppningen att Belgien har något större chanser att stippa detta förintande luftangrepp, ifall det inte är militärpolitiskt insytligt med de makter mot vilka Tyskland närmast tänkes rikta sin vändande framstöt. Han går alls inte in på den möjligheten att Tyskland skulle kunna hitta på att förstöra Belgien genom lagt beslag på den stora Kongostadens alla härliga möjligheter och dessutom är mandatmakten för en del av det forna tyska Östafrika.

Med sitt tal har kung Leopold av Belgien ställt sig i opposition till det poli-

tiska tänkande som vill säkra fred genom att injaga fruktan och hota med represalier. Han tror alltså inte att tysk militär aktivitet kan hållas tillbaka genom skräck för de verkningar en engelsk-belgisk-fransk motoffensiv skulle åstadkomma i Tyskland. Ändå ligger ju Rhenlandsindustrierna och Köln och Essen i själva verket mycket åtkomliga! Man kan inte låta bli att undra hur han kan tillåta sig det argumentet att Frankrike inte skulle kunna hinna komma Belgien till hjälp i tid. Ty det är ju klart att för att hjälpa Belgien skall inte Frankrike rycka in i Belgien utan i Tyskland. Det skall kasta sin offensivflotta in över Rhenlandet medan Belgien själv siktar på den kemiska industrien i Solingen eller på katedralen i Köln. Varför litar inte Belgien till den trygghet som ligger i att kungen hota Tyskland med så fruktansvärda represalier? Man kan inte komma till annat svar än det att Leopold inte tror att Frankrike skulle våga ta ett sådant steg som en luftoffensiv mot Tyskland till Belgiens försvar när det kom till stycket. Följderna för Frankrikes eget territorium skulle bli alltför farliga.

Därtill kan komma att Frankrikes cyniska politik i Bessinienfrågan haft en viss demoraliserande effekt, så att Frankrike inte inger samma hänsyn av trygghet som det gjorde ännu i våras då Locarnoöverenskommelsen förnyades mellan västmakterna efter tyska militärens inmarsch i den neutrala Rhenlandszonen.

Man har nu efteråt försökt släta över och måna ut betydelsen av den belgiska deklarationen. Men detta hjälper inte mot det faktum att den är en dödsstöt mot den allianspolitik i vilken Frankrike sökt sin säkerhet sedan fredslutet. Om det innebär mera fara än trygghet att vara i allians med Frankrike, varför skulle

(Forts. å sid. 2.)

Emilia Fogelklov:

Det kämpande Spanien.

Ett verkligt uppsving hade börjat i Spanien. Tiotusentals familjer hade fått jord att bruka före vårsådden, sedan ägarna genom lag förstärkts att odla åtminstone en femtedel av sin åkerjord. (Förut hade då och då stora områden lagts i träde till ytterligare utarmade av den fattiga lantbefolkningen.) Arbetsvillkoren hade förbättrats. Hären hade reducerats, den vidunderliga disproportionen mellan antalet befäl och manskap utjämnats genom indragning av officerstjänster. Den sista konstitutionen innehöll t. o. m. en paragraf om avståendet från krig och anslutning till N. F. Jesuitorden hade upplösts, en del kyrkoegendom hade lagts under staten. Nya skolor med utbildade lärare hade satts i gång. Turistrafiken hade uppnunrats, och allmänna arbeten ingångsatts. (För att nu inte tala om lösningen av »katalanska frågan»!)

Och nu i stället för allt detta ett rasande inbördeskrig.

Det har varit perioder, då Spanien tycks ha legat i dvala, tämligen indolent, både när britterna besatte Gibraltar och när det gamla världsväldets sista rest (1808) föll i amerikanska händer. Men så har också den spanska gestalten inför

egendom alltid varit suverän! Det är ett feodalt dygdeideal som gått dem alla i blodet, men som inte precis främjar kommersiellt uppsving. Den som kommer in i någon liten spansk lanthandel och prutar på varan, straffas med att den ges honom i present. Man förs heller inte högljutt beundra en annans egendom, gammal etikett kräver att ägaren genast avhänder sig det beundrade. Att sådana reaktioner inte alls äro fossila, därom vittnade nyss Gösta Sjögren. (Jag tänker på den fattige soldaten, som nästan fornam det som en skymf att få sold.)

Men detta är en mycket paradoxal inställning hos människor som kämpa för rätten till jord. Mycket tyder på en djupgående invärtes kamp, av vilken inbördeskriget endast är ett symptom, men ett mycket långvarigt sådant. Det rasade under tre fjärdedelar av det förgångna seklet.

Men då var kampen knappast inlammad utifrån nu. Nu Spanien, som drev ut morerna och förvisade judarna, har fått Italien och Tyskland och Ryssland in i sina mellanhavanden. Och medan det den nationalistiska »rebells-blocket» och tvårsäker inhemskt, trots sina främman-

(Forts. å sista sid.)

Lösdrivarlagen i sin prydno.

Den gamla lösdrivarlagens oeffertlighet, sådan den tillämpas för kvinnornas del, gör sig då och då påmint genom ett särskilt drastiskt fall. Följande händelse, som nyigen upspelades i Stockholm, kastar ett skärande ljus över den inställning samhället ännu följer, nämligen att den kvinnliga parten inom prostitutionen måste vara dög, sedeslös, samhällsfrämmande och därför straffbar, medan den manliga parten såsom samhällsnyttig människa går fri, utan att ens behöva underkasta sig besväret av ett förhör.

En gift kvinna blev anhållen för lösdriveri. Anhållandet stöddes dels på grannarnas klagomål över gräl och bråk i den lägenhet, där kvinnan bodde med sin man, dels på polisens anteckningar, enligt vilka hon vid upprepade tillfällen hade setts ute på gatorna nattetid, eller som polisen kallar det, »unnits utestryckande i sedeslös slyfte». De närmare omständigheterna vid anhållandet ha också sitt intresse.

Det finns ett kafé i en av Stockholms bättre stadsdelar, som så småningom fått rykte om sig att vara tillhåll för s. k. dåliga kvinnor. Den kvällen det här var fråga om; hade en man på gatan kommit fram till de patrullerande poliskonstapeln och talat om att det satt sju »dåliga kvinnor» på kaféet. Polisen gick in, fann dem och tog dem utan att det av polisrapporten framgår, att deras uppträdande kunnat motivera ett anhållande. Det blev polisförhör. Saken slutade så att den ifrågakomna gifta kvinnan dömdes till sex månaders tvångsarbete.

Hade hon inte förfäntat det då?

Hon själv och hennes man förnekade

att hon skaffat sig själv eller dem båda uppehåll genom att bjuda ut sig på gatan. Och några bevis för att hon gjort det framlades icke. Men frågan om skuld eller icke skuld lämna vi i detta sammanhang därhän. Vad saken gäller är att samhället komma till rätta med ett missförhållande som prostitutionen genom metoder, som ensidigt vända sig mot den ena parten, metoder, enligt vilka vissa människor i och för sig betraktas som samhällsvådliga och behandlas därefter medan andra i och för sig behandlas som samhällsnyttiga.

I den besvärskrift över domen, som kvinnan ifråga genom en advokat inlämnat till konungen, påpekas på ett utomordentligt belysande sätt bristerna i det nuvarande systemet. Detta system kommer klart till uttryck i polisens förhörprotokoll som ligger till grund för domen. I protokollet talas om yrkesmässigt sedeslösa kvinnor, som begivt sig ut på olika gränder från det förut omtalade kaféet, för att söka förbindelse med män i sedeslös slyfte, men det företes ingen utredning som bevisar, att kvinnorna gått ut i detta slyfte.

(Forts. å sid. 3.)

Vi fråga ännu en gång!

Tidevarvet väjdade för två nummer sedan till sina läsare och vänner att stödja vårt arbete och det handlingsprogram vi uppställt och offentliggjort. Vi vilja tacka för det svar vi erhållit i form av ekonomiska bidrag till reklamkontot och i form av stödjande uttalanden omkring vårt program.

De frågor vi uppställt synes oss vara av största betydelse kanske just i en tid som vår, med dess svårigheter för de rent mänskliga, civila kravet att göra sig hörda. Det är nödvändigt att här alla medvetna människor sluta upp och göra sin åsikt gällande. Det är alltså framförallt ett andligt genasvar vi efterlyst. Vi ha också fått många bevis på intresse för saken.

gornas såväl som jordfrågans fundamentala betydelse — när det gäller striden om kolonier, råvaror, när det gäller klassstrider mellan besuttna och obesuttna — för frågan om krig eller fred.

Tag fram Tidevarvets program och diskutera det med Edra vänner! Skicka in till redaktionen ett svar, gärna endast med angivande av vilken eller vilka punkter Ni framförallt vilja stödja, eller om det är några nya Ni vill ha upptagna, och gifv därmed Er anslutning till vårt arbete.

Tidevarvet hoppas att genom dessa svar få ge uttryck åt en stark opinion för att de livsviktiga frågor det här gäller måtte bringas närmare sin lösning.

1. Likställighet i lönehänseende för män och kvinnor, nu aktuell genom den förberedda löneerogningen inom undervisningsväsendet.

(Forts. å sid. 3.)

EURYPTMI

Orienterande kursur ledas av euryptmist från scenen och utbildningskolan vid Goetheum, Dornach, Fru E. Zucconi-Zilliacus under tiden 15 oktober—15 december å Engelbrektsallen, Rådmanngatan 14, där närmare upplysningar erhålles. Telefon 21 11 81 kl. 13—15.

Våro skyddsmerke

Syster tacken **Syster madrasser**

bäro finnas i varje hem.

Skyddsmerket "SYSTEM" garanterer ett stoppningsmaterial av ren, vit, långfibrig bomullsladd.

Sållas över hela landet.

Tillverkas endast av:
A.-B. STOCKHOLMS VADDFABRIK
Stockholm-Uppsala - Tel. 43.3175, 43.3176
Kungl. Hovleverantör

Ueckrovaklen

TIDEVARVET

**Radikal
politisk
veckotidning.**

REDAKTÖR:
CARIN HERMELIN.
ANSVARIG UTGIVARE:
ADA NILSSON.

Utkommer varje helgfri lördag.
Trieswälsgränd 2, 3 tr.,
Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
**Eva Andéns
Advokatbyrå**

Inneh.: *Eva Andén.*
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrlångsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Införd genom Stockholms Läkarsällning.
Doktor KNUT HANNER

Allm. praktik, kirurgi, olycksfall.
Humlegårdsg. 13, 3 tr., hiss.
Mottagn.-tid fr. kl. 2 eller efter an-
mälan 62 39 02. Sjukbesök. Tel-
tid säkr. 8—½ 9.

**Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4**

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—110 f.m.
För havandeskapet och
dess sjukdomar.

För medelösa kostnadsfritt, för andra mot
erlagande av 2 kronor.

**Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM**

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. Även för längre tid.
Tryckt och ogen., välräk.
Tel. 62 78 24.

Chiropractic.

Ryggskott, Ischias, Neuralgi
Thor Holmström
Kungsgatan 35. Tel. 21 04 14
Mottagning 10—1 och efter överensk.

Alimonda-Institutet

homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr
korrespondens. Begär prospekt och frå-
gelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgatan 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 - Tel. 40 70 00
FOLKUNGGATAN 65 - Tel. 40 73 37
GÖTGATAN 82 - Tel. 43 90 90

180 cm. hellylle Boj,

lämplig till draperier, sängöverkast, kud-
dar, borddukar m. m. Värme- o. ljud-
isolerande, i stor färgsortering, endast
5:75 met.
Oskarsons Lager, Kungsgatan 70, Sthlm.

Vi skräddarsy Eder kappa med två
provningar för 30 kr.

FORSMANS,

Upplandsgatan 25. Telefon 32 30 92.

Kina • magasinet

Handönda Blår till klänning-
gar, gardiner m. m. Båtdens,
Orsps, Brokad, öms A n i k t
porälin, Broscher etc. Älsta varor

Birger Jarlsгатan 12 Låga priser
Stockholm T. 67 24 35
Besök skt-utställningen Birger Jarlsг. 13, 4 tr.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Föreståndg.

Hennings Skodon

Drottninggatan 27. Tel. 20 73 68
Herr-, Dam-, Barnskodon. Battiner, Ga-
loscher, Tojlor.
GOD SORTERING - LAGA PRISER

Den 24 oktober 1936.

**Priset för
tryggheten —
en tillvaro i krigets tecken.**

Vi vänta i Sverige ännu på resul-
tatet av den officiella utredningen
beträffande civilskyddet. Men vän-
tetiiden — som f. ö. inte mera torde
bli lång — har utnyttjats på olika
sätt för att göra civilbefolkningen
medintresserad och beredd till del-
tagande i de anordningar, som kunn-
na komma att begäras. Detta är en
utveckling som knappast längre tor-
de låta sig hejdas. Den enda lokala
luftskyddskommittén efter den andra
ser dagens ljus i landets olika delar.
Den enda publikdragande luftvärns-
dagen efter den andra har ägt rum
under sommarns lopp. Efter de
stora luftvärnsövningarna i samband
med höstmanövrerna i Bergslagen
har nu Norrköping framträtt med
Sveriges första stora, på civilt lokalt
initiativ anordnade luftförsvarsöv-
ning. Den lyckades vinna allmän
och lojal medverkan från befolkning-
ens sida och samlade 30,000 åskåd-
are. Trots dess försöksmässiga ka-
rakter har den av pressen beteck-
nats som en mycket lyckad tillställ-
ning — vilket väl måste vara ur den
>försvarande< sidans synpunkt. Hur
skickliga våra egna flygare äro som
angripare skall ju i detta samman-
hang icke diskuteras.

Men förloppet av en luftvärnsöv-
ning, det må vara aldrig så lyckat,
kan aldrig dölja disproportionen
mellan det vi hoppas vinna och pri-
set som begäres därför.

Medan man för icke länge sedan
skrattade åt tanken att hela civile-
befolkningen skulle förses med gas-
masker, emedan det vore fullständigt
tillräckligt om endast de mest ut-
satta utrustades med sådant skydd,
frånhålles nu från den militära sak-
kunskapen, att anfallen lika mycket
kunna komma att riktas mot bebygg-
da orter i allmänhet i syfte att fram-

Express- & Vedaffären

Södermannagatan 68 • Tel. 41 77 87

Biltransporter • Björk-, Barr- och
Flyttningar • Skälved, Kol,
Expressarbeten • Koks, Antracit,
Kärbud • Fotogen

**Skon
Ni köper**

skall vara av gedigen kva-
litet och förrän utstyrsel.
Ida Normans Skomagasin

Humlegårdsgatan 6, Tel. 62 86 15
är rätta inköpskällan.

Stiftulla, moderna Möbler

Billiga priser. Kvalitet ordnas.
Möbler tillverkas efter ritning.
Axel Bolinders Etrr.
Ola Brogatan 19, Stockholm • Tel. 20 71 04

MÖBLER i största sortering

Lämpliga avbetalningsvillkor.
CONR. ÅHLBERG
BRYGGAREGATAN 7. Telefon 23 04 75.

kalla panik, som mot särskilt viktiga
punkter av landet. Alltså: för varje
medborgare — och varje »nödvän-
digt dragdjur» — en gasmask. Medan
myndigheterna redan begära an-
slag till bombsäkra källare i allt
större utsträckning för offentliga
byggnader, industriverk etc., påpe-
kas från militärt håll att »sådana
skyddsmedel endast kunna anses
som ett komplement till andra och
effektiva åtgärder. Medan befolk-
ningen instrueras i ljusavskärmning
och ett liv i mörker, och villigt fo-
gar sig därav de dagar som övningar
och försök pågå, har det fastslagits,
att ljusavskärmning alltså kan läns-
kas bli fullt effektiv, utan att mera
långtgående medel måste tillgripas
för angriparens vilseförande. Så-
lunda prövades vid Norrköpingsöv-
ningarna en ny, svensk metod med
dimbildning. Därvid är att märka
att dimmorna böra utbredas såväl
över viktiga platser för att dömla
dem för angriparens blickar, som
över mindre viktiga områden, för att
fördela angriparen att kasta bort
något av sitt bombförråd ända där
det gör minst skada och sålunda av-
vända attackerna mot de sårbara
punkterna.

Med ett ord — förberedelserna för
kriget, som så länge levat sida vid
sida med arbetet för det civila livets
förbättrande, hota nu bokstavligen
att förkörva detta.

Med varje praktiskt försök att
fullfölja den linje vi nu slagit in på,
det »svikliga» försvarets upprättan-
de, uppställer sig frågan på nytt: Är
den förmenta tryggheten värd offe-
ret? Kan känslan av försvarsbered-
skap, som enligt militär utsago är
så värdefull, köpas till priset av ett
liv, tillbragt under ständiga pinsam-
ma och förnedrande förberedelser.

Än så länge är det endast fråga
om att »vinna civilbefolkningens in-
tresse och förtroende för vad saken
gäller». Om den s. k. skyddslinjen
skall fullföljas till något, som på
sakkunskapens nuvarande stånd-
punkt anses vara ett betryggande
försvar, då kommer snart den dag
när civilbefolkningen inte längre frivilligt
och benäget får lämna sin
medverkan. Utan då den med eller
mot sin vilja tvingas att foga sig i
en tillvaro i krigets tecken. Låt oss
minnas detta, medan vi prisa det
lyckliga förloppet av de folknojen,
som kallas luftvärnsdagarna.

Till Fogelstadförbundet.

Det varmaste tack för trofast sam-
hörighet och vänskap liksom för den
stora, kära gåvan.

Honorarie Hermelin.

RES TILL Rönninge Gärd,

Frälsningsarméns Pensionat och Vilohem,
Rönninge, tel. 19. Rotvild viloort. Bra
rum. God husmanskost. Fullt modernt.
Moderat pris.

OBS! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare H. Johanson.

Lucks Piekant Kaffe

Damer! Köp i tid en stilfull

Kappa hos Wibergs

Biblioteksgatan 12, 2 tr., hiss.

Ring Radiokompaniet

Tel. 31 31 14 - Odeng 56 - Tel. 32 20 60
Den ledande specialfirman.

Utän köptvång demonstreras Philips, Ra-
diola, Telefonten, Aga-Battic, Dux, Mar-
coni, Kungärdsm. fl. ledande märken.
ALDRE APPARATER tagas i byte.
REPARATIONER
utföras fackmässigt och billigt.

Hur har det gått till?

(Forts. fr. sid. 1.)
I de då Lilla ententen eller Polen fortsätta
därmed?

Det är märkvärdigt att begrundna hur
den position simulats sönder som franska
republiken intog vid fredslutet. Den
ägede allt som tryggar ett lands säkerhet
och segerväinster — om man utgår från
att säkerhet ligger i rustningar, i mate-
riella resurser, i färgade folkreserver, i
militära allianser och i den besegrade
fiendens svaghet. Tyskland var besku-
ret och berövat viktiga råvarutillgångar
genom förlusten av Elsass-Lothringen
och Schlesien likaväl som kolonierna.
Det saknade flotta och offensiva vapen
och suveräniteten över det viktiga Rhen-
landet. Det var tyngt av krigsskade-
fordringar och placerat i en moralisk sär-
klass såsom ansvarigt för världskrigets
utbrott. Det var förnekat trösten att slå
sig ihop med olyckskamraten Österrike
och den nya Weimarrepubliken kunde inte
ens räknas på lojalitet av sina egna med-
borgare. Frankrike hade alltså till och
med allierade inom själva Tyskland som
arbetade på Tysklands politiska sönder-
fallande. Emedan Frankrike önskade en
sådan utveckling, understödde det dessa
krafter, betalade dem och övervärderade
deras möjligheter.

Och nu är efter 20 år allt förändrat
utan svärslag. Världen fruktar inte
mera Frankrike, det fruktar Tyskland och
drar sig för att stå på motsatt sida om
frontlinjen. Det är Tyskland, bakat av
Italien, som har initiativet och dikterar
politiken i Europa.

Hur har det gått till?

Varför släppte Frankrike halvt motvil-
ligt, halvt frivilligt den ena säkerhets-
pantent efter den andra, varför gav det
med sig i kraven på krigsskadeersättnin-
garnas miljarder, varför fann det sig till
slut i den tyska uppriparningen och i
Rhenlandsinmarschen? Om man svarar
att det berodde på att både dess egna
och Englands politiker vacklade mellan
eftergifts- och oförsonlighetspolitik så
att det inte blev något rejält varken av
det ena eller det andra, så har man bara
omskrivit frågan, inte besvarat den.

Om det är sant att den som har den
militära makten och de ekonomiska re-
surserna, kan vad den vill, varför för-
målade inte Frankrike hålla Tyskland
nere på nivån från 1918?

Man vet så lite och alla möjliga för-
klaringar kunna låta säga sig. Men det
ser ut som om man måste anta att här
äro starka dynamiska krafter i rörelse
för att bryta sönder status quo och skapa
ett läge som bättre motsvarar folkens
verkliga behov och möjligheter på jorden.

Elin Wägner.

Det nuvarande läget uppehålls konstatat
genom maktmedel, men det är föråldrat,
det hejdar mänsklighetens utveckling och
trivsel och hotar framkalla en förödande
eruption som skulle skada inte bara
mänsklighetens kulturella men också dess
biologiska framtid. Det måste vara dessa
oemotståndliga krafter som eftersträva
ett nytt jämviktsläge, vilka förändrat den
politiska situationen — och inte en
Mussolini som sådan eller en Hitler.
Tvärtom, diktatorer som ridit upp på
dena böjlas ryggar och tro att de kunna
behålla det gamla systemet bara med den
skillnaden att de själva skulle överta de
avundade makternas orättmätiga mono-
pol på denna världens fördelar, de kom-
ma att finna samma makter emot sig. De
skola se att våldet har sin gröns som po-
litisk maktfaktor. De ha själva manat
fram rustningar som förringa värdet av
deras egna, de ha provocerat fram tre-
vliga nationella rörelser inom de demo-
kratiska makterna. De stå där nu slutligen
med militära resurser som tillkommit på
bekostnad av folkets nödortfört och möd-
rarnas enklaste fordringar. Och som
dessutom äro ohanterliga, därför att de-
ras användning skulle slå tillbaka på ett
sätt som förintade de vunna fördelarna
och nekalla ett straff bokstavligen över
deras egna huvuden.

De krafter inom folkdjupen som arbeta
på en förändring nöja sig sannerligen
inte med att flytta över maktabalansen
från en grupp av kolonial- och krigsmi-
nister till en annan eller med att hjäl-
pa det ena oljesyndikatet eller kemi-
vapenkoncernen mot den andra. Inte
heller med att flytta den exekutiva mak-
ten från parlamentariskt ansvariga rege-
ringar till diktatorer eller folkkommissa-
riet.

För att jämvikt ska inträda måste kvin-
norma, de färgade folken och de arbetan-
de massorna träda till som medansvariga
och meddelaktiga. Den tiden är förbi då
de politiska omvälvningarna bestodo i ord
de europeiska nationerna i tur och ordning
fråntogo varandra eller delade med
varandra makten över jorden.

En oerhörd uppgift ligger framför
mänskligheten nu. Den består i att från
en världspolitisk utgångspunkt omförde-
la resurserna och bosättningen på jor-
den och rätt fördela arbetet och ansvaret.

Detta är inte något vilt hugskott. Det
är faktiskt vad alla klara hjärnor insett,
det är vad som visar sig som en syn vid
horisonten — parallellt med att krigs-
makterna gräver ner sig i jorden mot var-
andra vid gamla och nya gränser och
tror att på det sättet ska det lyckas att
få dem att bestå.

MÖBELUNIONEN

REGERINGSGATAN 93 A. Tel. 21 30 77.

Försäljer Enrumsmöbler, Sofor, Fåtöljer m. m.

Avbetalningar från kr. 10:—.

Beställningar utföres omsorgsfullt. Även efter ritningar.

Kungl. Hovbonsterhandel

H. FLATOW Säg det med blommor!
Västerlångatan 14. STOCKHOLM

— Blomsterförelägg till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549

ENEQUISTS KONTORSMÖBELLAGER

Malmkillnadsgatan 46
Specialfirma för KONTORSMÖBLER och INREDNINGAR

SÄLJER - KÖPER - BYTER - RENOVERAR
Tel. 21 83 48

MALUNGS FOLKHÖGSKOLA

28:e vinterkursen börjar 20 okt. 1936 i nya, utvidgade, vackra lokaler. I och
II. Årskurs för män och kvinnor. Medborgerliga, allmänbildande och praktiska
ämnen. Friplaster. Stats- m. fl. stipendier. Skolan ligger ca 100 m. från järnvägs-
anlägg vid Väteradalens strand i ståtlig och frisk natur. Låga omkostnader.
Gott kamratskap. O b s! Insend anmälan i god tid!
Illustr. resp. provn: av elevtidningen »Kamrattingen» gratis från
REKTOR GUNNAR FURLAND, MALUNG. Rt. 32.

En vädjan från Rädde Barnen.

Det finns i Sverige ännu många människor som lida nöd, d. v. s. bokstavligen svälta och frysa. För att ge ett handtag till några av de sämst lottrade har styrelsen för *Rädde Barnen* stämt ut ett utprop, där det vädas om bistånd i form av kläder, strumpor, skodon, böcker och pengar att delas ut i de fattigaste och mest isolerade trakterna av Norrland. Gåvorna som varje år möts med stora förhoppningar fördelas bland företrädare för personer på de olika platserna, för vidare befordran till vederbörande familjer.

Det förra året startade arbetet för Rädde Barnens babysängar, som utrustas fullt för 35 kr., väckte stort intresse — en sådan säng utställes nu Stureplan 2. Många små spädbarn vänta på en egen bädd.

Ett personligt sympatiskt sätt att hjälpa är att med 10 kr. per månad under 6 månader förse ett visst bestämt barn — inom eller utom Sverige — med vad det just då och mest är i behov av. Ett matpaket, kanske skodon, kanske ett mål mat om dagen i närheten av skolan, dit barnen ofta komma frysa och trötta och utan matsäck.

Alla gåvor mottagas tacksam under oktober månad vardagar Stureplan 2, n. b., Stockholm, mellan kl. 11 och 3. Tel. 60 49 74.

Lösdrivarlagen.

(Forts. fr. sid. 1.)

Lika litet är polisens påstående att vederbörande kvinna är i hög grad våldlig för allmän säkerhet, ordning och sedlighet, styrkt. Man kan ha olika uppfattning om vad som bör inläggas i dessa uttryck. Men vilken betydelse man än ger dem, bör de tolkas lika för alla medborgare. På gatorna har vederbörande inte uppträtt störande på något vis eller mera farligt för allmän ordning, säkerhet och sedlighet än flertalet gatufrikanter. Rent principiellt påpekas, att när det gäller en man och en kvinna samtalande på gatan, bör man inte som polisen gör, utan vidare förutsätta att det gäller ett avtal angående sexuella förhållanden. Och om det skulle göra det, bör den s. k. faran för allmän sedlighet fördelas rättvist mellan den manliga och kvinnliga parten efter utredning om de speciella förhållandena i det särskilda fallet.

Man bör kunna fordra att den enskilde medborgarens känsla av rättsäkerhet och rättvisa icke får kränkas och att det inte går att bara trampa på i den slentrianmässiga dimbildning som uppstått särskilt omkring begreppet sedlighet.

Att lösdrivarlagen har stora brister och att den bör ersättas med en ny lagstiftning torde alla vara eniga om. Upprepade försök ha också gjorts att utforma en ny lagstiftning i stället för den föräldrade som vi nu ha. Men samtliga dessa försök ha byggd på ohållbar grund, nämligen på bibehållandet av olikställigheten mellan de båda parterna, mannen och kvinnan. Intet av lagförslagen har heller kunnat lösa sig igenom den offentliga kritiken, utan fallits.

Vi behöva en ny inställning till det s. k. lösdrivri. Men den bör vara byggd på upplattningen om båda parternas medansvarighet.

Min dagliga dryck!

- Finnes överallt, fråga bara
- I perill från ledande grossister eller direkt från:

Vegetabil-Kompaniet - Stockholm Va.

Mar V. K. Kassa ej beaktad till Eder närmeaste affär skada vi Eder en G. franco om kr. 1:25 inlösd.

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLXDESHANDL, Barnhusgatan 4, Stockholm.

Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Ett mästerverk.

Det har blivit alltför vanligt med superlativer i litteraturkritiken. Men vid värdesättandet av romanen »Allis son» av den debuterande norska författarinnan Magnhild Haake går det inte med mindre än att känneteckna den som ett mästerverk. Den är inte bara en av de mest gripande, utan också en av de konstnärligt mest fullgångna böcker som kommit ut på år och dag.

Det är historien om en liten, rikt begåvad, överkänslig pojke, som drivs till vanskne av en angelots omgivning. Den utspelar sig på en ö i havsbandet, där några stycken gubbar, kvinnor och barn lever ensamma med varandra och stormen. Pojken bör stormens och havets melodier, hans livligt skapande fantasi diktar om allting han ser och upplever till skimrande eller skrämmande sagor, som han öppet och ivrigt vill förtälja för sin mor. Men hon rycker tillbaka inför hans besynnerliga funderingar, som han till på köpet klär i verser och rim, hennes ängsliga och oförstående kärlek vill göra om honom till en »vanlig unge», och så hämmar och förkriver hon hans egenart, med ömma övertalningar eller slag, lämnar honom inte en minut i fred, bränner hans »blå bok», där han skrivit upp alla sina vackra ord. Då han inte får växa fritt, växer han på sned, hans självförvar urartar till en lust att plåga, funderingarna, som han aldrig får ge uttryck åt, börjar värka och förvärgas inom honom, tills de spränger hans förstånd. Boken slutar med att han i ett utbrott av vanskne mördar sin lilla syster.

Inte mindre gripande än pojakens öde är moderns. Hon, som hela tiden vill honom väl, som inte har annat i tankarna än att hjälpa och skydda honom, bär huvudsakligen till hans olycka och anar det aldrig. Fadern, som är sjöman, kommer hem endast på korta besök med års mellanrum, hon är ensam med sin ångest. Den hjälp skolläraren erbjuder henne, avvisar hon, ty hon vägar aldrig lämna pojken ifrån sig. Dag för dag rör hon honom till skolan den långa vägen från ön till fastlandet, ty hon vägar inte låta honom ligga över natten hos främmande. Hon skyddar och pinar, älskar och förstör honom.

Pojkens utveckling från en fantasifull liten drömmare till en sinnessjuk är återgiven med kuslig trovärdighet och enastående psykologisk skarpblick. Det finns inte ett ord för mycket eller för lite i boken, inte en ton, som inte är sann. Stilen är enkel och liksom självklar och ändå intensivt personlig och expressiv. Dagramna över det karga kustlandskapet, atmosfären av ödslig ensamhet på den stormpiskade ön får samma suggestiva intryck som de mest svärfångade emotioner i människosjälens djupaste bottenlager. Om man så vill, är det en tendensroman, ty ifall förhållandena legat annorlunda till, skulle pojken ha kunnat räddas. Men det är mycket mer än en tendensroman. Händelseförloppet är av en obönhörlig logisk konsekvens, som har få motstycken i modern litteratur. Det är en ohygglig och genial bok. Jan-Erik Holm.

Magnhild Haake: Allis son. Tidens förlag. Pris Kr. 4:50.

Mitt i teatersäsongen.

Dramatiska teaterns första nyhet för säsongen, »Millionärskan» av Shaw, blev av kort varaktighet. Lyckligtvis, kan man säga, ty i sin nöd tillgreper teatern en repris på Jean Jacques Bernards »Huset vid landsvägen», en av de mest utsökta och fina saker, som under senare år visats på Stockholms teater. Då pjäsen är upptagen på Riksteaterns reper-toar med samma ensemble kan man glädja sig åt vissheten, att även det övriga Sverige får njuta av Olof Winnerstrands fulländade tolkning av huvudrollen och Signe Hassos besjälade spel som den unga flickan.

I början av oktober stod Dramatiska teaterns scenobyggnad färdig och demonstrerades i Gaston Batsys dramatise-ring av Dostojevskis »Brott och straff». Romanens motiv är välkänt, det är den unge begåvade juriststudenten, vilken tror sig ha intellektuell rätt att mörda en lägstående individ för att dymedels skaffa sig möjlighet att skapa en ställning och göra sin begåvning gällande. Raskolnikov begår sålunda »det fulländade brottet». Men han har missräknat sig. Det finns andra faktorer att ta hänsyn till än intellektuella uträkningar! Samveiskvalen inställa sig, de bli allt hetsigare. Och när han möter Sonja, glädjefullt med den djupa andliga förståelsen, lär han känna nya mäktiga värden i livet; han avlägger bekännelse och går att sona sitt brott.

Batsy dramatisering har den ovärdliga förtjänsten att vara skriven med djupgående förståelse för scenens krav. Den rymmer inte en tablå, som inte är fylld av yttre scenisk verkan och inre dramatisk effekt. Allt Sjöbergs regi hade i många scenbilder tagit vara på de yttre möjligheterna. Kamraren, krogen, bordellen gävo intryck både av rysk ruslighet och rysk präktlighet. Den exteriörerna voro vida små. Det gåtfulla hus, som sades vara pantlånarens boning och vilket sedan nästan hela pjäsen igenom hängde över scenen, påminde mest av allt om ett trafikort varifrån man förstälde sig att regissören dolt för allmänheten dirigerade trafiken genom vridensens labyrinth. Oförståelse måste man också ställa sig till slutescens mysteriosa trofugurer på rundhorisonten. Slutescenen hade tyvärr också förvanskats, då Raskolnikov i stället för att öppet träda fram inför allt folket och göra sin bekännelse, nu i stället helt ensam fick traska fram till rampen och berätta för publiken vad denna ju redan visste.

Dessa förmyndelser i den yttre inramningen hade man likväl gärna förlåtit regin, om den ej felat i det väsentliga — den psykologiska tolkningen. I »Brott och straff» är ju den inre utvecklingen så påtaglig, att man knappast tycker, att den behövt vara en uppgift att gå bet på. Men så som Lars Hansson framstälde Raskolnikov, utplånades dramats egentliga problem. Han var redan från början en märkt man, och hans handlingar buru en rent sjuklig prägel, vilket gjorde, att bekännelsen blev någonting ganska oväsentligt och inte alls den centrala omvändelse av en livsuskåning, som den bör vara. Lars Hansson fångar likväl alltid åskådarna genom sin starkt personlighetspräglade framställning, hans spel var intressant med både ingenting med Raskolnikov att göra. Rune Carlsten genomförde polisdomarens tacksamma roll konsekvent och välbalanserat. Inga Tidblads Sonja var äkta men kanske en smula mat. Georg Bläckberg förefaller nästan, att vidröra sina roller med ett trollos, så sällsynt levande bild. Signe Envall spelade Raskolnikovs system med så stort kunnande, att man osökt gjorde den reflexionen att hon är en mer användbar än använd kraft vid teatern. Hjärdis Pettersson etsar sina figurer med så skarpa konturer, att de utan vidare vittna om en sällsynt utpräg-lad begåvning för karaktärsfacket.

Andra delen

av

M. KOFFMANS

moderna lärobok i ryska språket

är nu utkommen.

Kan rekvideras genom bokhandeln eller direkt från författaren, adress Wargentinssgatan 3, Stockholm.

Pris 3:75.

Blancheteatern har framträtt med ett lustspel, Getingboet av G. S. Donisthorpe. Stycket var av lättaste slag men likväl ganska underhållande. Scenerna i familjens framfördes också med ett glän-sande samspel, som höll intresset vid makt. Här kunna Blancheteaterns ledare och ensemble sin konst. Föreställningen hade säkert även i fortsättningen blivit långt mera njutbar, om man tagit en annan skådespelerska i huvudrollen. Ester Roock-Hansen fångar endast i sådana roller, där hennes temperament kan fram-träda och skyla hennes oerhörda tekniska brister såväl i vokalt som plastiskt hän-seende. Åtskild världsdom verkar hon ju minst av allt. Av de utpräddade gjorde Anna Flygare-Stenhammar det starkaste intrycket. Det är sant, att hon har en del yttre åthävor emot sig, men vilken äkta hjärtvärme och mänsklighet utstrålar hon inte! Mimmi Pollak har ett teater temperament som man gärna ville se utvecklat i en mindre näiv roll. Holger Löwenadler gjorde en god prestation och Birgit Sergelius blir nog bra när hon kommit över elevstadiet.

På Vasateatern har ingen mindre än Ibsen gjort sitt intåg med Vildanden. Detta vackra skådespel gjorde likväl denna gång ett ganska matt intryck, såsom ju nästan var att vänta på en så ny och ännu injelös teater. Gösta Ekman spelade Hjalmar Ekdal, vilket i stort sett tillgick på så vis, att han av Ekdals repliker gjorde små publiknummer med en min ungefär »Hör här! Är jag inte rolig?». Och det vore synd att påstå att publiken inte var med på noterna. Ett uppräddande exempel på vad avgudande och självförundning för även den mest framstående begåvning. Einar Axelsson spelade Gregers Werle med en klok be-härskning, som överraskade och glädde. Torsten Bergström gjorde en utmärkt insats genom sin levande Relling, och Lin-né Hillberg hade ett par äkta scener som hustrun. Viveka Linders Hedvig var en liten rar tös, som hoppade omkring på scenen, men av den poesi och fantasi som strålar kring flickgestalten sågs inte återken.

Slutligen har Sandro Malmquist på Nya teatern utbytt Cirkus Sanger mot en hypermodern fransk komedi, Venusupsett av André Paul Antoine. Det nya programmet är av ojämförligt större intresse än det gamla. Det rymmer en hel del cyniska och kvicka repliker men förlorar sig tyvärr ut i periferin i ett par av de sista tablåerna. Det tilldrager sig ute på kyrkogården, där de döda berättas sitta minnen för varandra och låta dem upprulla i retroaktiva tablåer. Tre män ha älskat samma kvinna, och alla ha de haft sin egen metod i samlivet med henne, men alla ha de misslyckats och gått under. Det makabra stycket hade säkerligen blivit av stark verkan, om scenen hos älska-ren varit lika koncisk och koncentrerad som hos de båda andra männen och om dessutom den överflödiga sista tablån över nutidens ungdom och dess inställning till äktenskapet helt saknats. Alla scenbilderna utom den hos den äkta mannen hade givits en vacker och skicklig inramning. Hilding Gavle och Gunnar Sjöberg äro ett par unga begåvade skådespelare, som det är intressant att se, även om de ännu ej på långa tag kunna ge vad som skrivits av rollerna. Börje Melvig är alltför omogen att framträda offentligt, men han visar ett vackert känsloliv. Eva Lagerström har sensuell charm men saknar naturlighet. Särskilt hennes tal är pinsamt konstlat, och läspningen besvärande. Som en frisk kontrast stod Ingrid Luterorts värddade och naturliga unga flicka.

Karin Schultz.

Vi fråga...

(Forts. fr. sid. 1.)

- Tillräckliga och hygieniska bostäder, i första hand åt alla familjer med flera barn — som en fortsättning på den verksamhet som genom statsmakternas beslut redan inlemts.
- Kostnadsfri förlossningsvård genom barnmorskor eller på förlossningsanstalter av olika slag för alla kvinnor — enligt be-folkningskommissionens förslag. (Tidevarvet nr 1 och 15, 1936.)
Regelbunden hälsokontroll — innefattande även tandvård — för alla nyblivna mödrar, späda barn, barn i förskollådern och skolorna.
- Särskild mödranhjälp efter behovsprövning åt havande kvinnor och nyblivna mödrar i ekonomiskt nödläge, såsom ett led i strävandena att förebygga framkallade aborter — i överensstämmelse med det av befolkningskommissionen på initiativ av Svenska Kvinnors Västerförbund och Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund utarbetade förslaget. (Tidevarvet nr 5 och 7, 1935, samt nr 15, 1936.)
- Försirjningsbidrag från det allmänna åt barn till ånkor och in-valider samt föräldralösa barn i enlighet med föreliggande förslag. (Tidevarvet nr 12, 1936.)
- Avrättningsarbetets återupptagande i enlighet med det Undersökta förslaget i Genève, såsom ett led i arbetet för bekämpande av den samhällets militarisering som pågår i hela världen.
- Brytande av jordmonopolet, på vilket monopol ytterst den ekonomiska klasskillnaden vilar — genom nya äganderättslagar till jorden, med ärfvlig och förtyt-tlig besittningsrätt på obegränsad tid och mot årlig avguld, som hindra spekulation och låta jordens produkter komma alla människor till godo. (Tidevarvet nr 28, 1936.)

Svaren adresseras till Red. av Tidevarvet, Trievaldsgränd 2, 3 tr., Sthlm.

GUNHILD TEGEN

SLAVAR

»En vtiöglöda roman om hur instinktivet hos en intellektuellt betonad kvinna genom perioder av våldagar och höjder växer sig allt starkare... jagformens nyttjas här med en varm kvinnlig impulsivitet, som inte lämnar en oberörd. Det är som talades hela romanen ut till en i förtroende.»

Herbert Grevenius i St.-T.

4:50.

BONNIERS

Gå med Kifa-skor...

specialtillverkade, ortopediskt riktiga.

Ni kan själv övertyga Er om, att skons passform är perfekt genom en titt i vår genomlysningsskåp.

Regeringsgatan 31.
Namnrap: »Instrument-Kifa»

KIFA

Svenska hjälpkommittén för Spanien.

Tidevarvet återgår i sitt förra nummer det upprop till förmån för Spaniens nödlidande befolkning som offentliggjorts av den nyligen bildade Svenska Hjälpkommittén. Namnen på den, som undertecknat uppropet kunde icke meddelas samtidigt, på grund av att de förelåg först i pressläggningssögenblicket. De följa härnædan:

Georg Branting, advokat, Israel Holmgren, professor, Disa Västberg, fru, Ernst Falck, förbundsordförande, Axel Höjer, generaldirektör, Zeth Höglund, redaktör, August Ljunggren, direktör, Oscar Franzén, direktör, Stigvard Cruse, förbundsordförande, Sven Markelius, arkitekt, Pär Lagerkvist, författare, Viktor Ek, sekreterare, Raben Waganson, undervisningsråd, Bertil Nyqvist, ombudsman, Josua Tillgren, professor, Eva Andén, advokat, Anna Branting, fru, Hilding Molander, förbundsordförande, Oscar Westerlund, 2:e förbundsordförande, Thure Andersson, förtroendemans, Sonja Branting-Westerstål, advokat, E. V. Viklund, kassör, Vilhelm Lundstedt, professor, Emilie Rathou, fröken, Mathilda Widgren, fröken, Ivan Larsson, förtroendemans, Signe Höjer, fru, Gunnar Myrdal, professor, Anna Johansson-Wisborg, fru, Hugo Lindberg, advokat, Nils Flyg, riksdagsman, Oscar Olsson, lektor, Martin Andersson, redaktör, Eva Wigfors, fru, Torsten Nilsson, redaktör, Edward Mattsson, förtroendemans, Birgit Hedström, redaktör, Sven Linderot, redaktör, J. S. Nyberg, ordf. i N. O. V., William Lundström, ombudsman, Ada Nilsson, prakt. läkare, Elisabeth Tamm, fröken, Hönare Hermetin, rektor, Carl Hermetin, redaktör, Andrea Andreen-Svedberg, prakt. läkare, Elin Wägner, författarinna, J. Törnqvist, redaktör, Bertil Eriksson, ombudsman, Ewald Johansson, ordf. i Stockholms soc.-dem. ungdomsdistrikt, Knut Olsson, sekreterare, Anna Lindhagen, fröken, John Andersson, sekreterare, Herbert Tingsten, professor, Anna-Stina Pripp,

Kvinnan som soldat Det kända Spanien.

(Forts. fr. sid. 1.)

I Tyskland förberedes kvinnornas deltagande i krig genom olika slag av utbildning, bl. a. i de för all studerande ungdom obligatoriska arbetslägren, och genom systematisk propaganda.

Vi vet, skriver t. ex. en national-socialistisk Gauleiterin, att förutställningarna för freden, som Führern vill bevara, är att hela folket visar försvarsvilja och försvarsdygighet. Denna försvarsvilja fördar också av kvinnorna beredskap att göra sin insats.

I allvarstider åligger det mannen att på annan plats försvara landet, vi kvinnor måste överta hembygdskyddet, framförallt mot de faror, som hota genom luftangrepp, fortsätter hon troskyldigt.

Det ligger i kvinnans väsen att vilja skydda och bevara och inom luftskyddet kommer vår medverkan att krävas just på de områden, där våra kvinnliga egenskaper framförallt kunna göra sig gällande. Men all taperhet och beredvilighet till trots kunna vi inte göra mycket om vi inte skaffa oss en grundlig utbildning.

Vi måste ha tekniska kunskaper, som förmedlas av Riksluftskyddsförbundets kurser. Där få vi lära hur vi skola bli samma kämpar för våra hem.

Kvinnorna utbildas också som ersättare i ammunitionsfabriker och andra tekniska uppgifter.

Arbetsjämskyldiga studentskor få i största möjliga utsträckning inträda som oavlönade semestervikarier.

fröken, Fredrik Ström, redaktör, Emil Malmberg, ombudsman, Sven Wallander, arkitekt, Oskar Bengtsson, ordf. i Hrysgästernas Riksförbund, Ernst J. Lundqvist, redaktör, Carl Lindberg, riksdagsman, Gerda Kjellberg, prakt. läkare, Alf-hild Tamm, prakt. läkare, Alma Sundqvist, prakt. läkare, Karl-Gerhard, teaterdirektör.

Insamlade medel torde redovisas snarast möjligt under adress Svenska hjälpkommittén för Spanien, Box 581, Stockholm 1, postgatorn nr 151158. Insamlingen kommer att redovisas av ombudsman E. O. Wiklund, ombudsman Erik Johansson och banktjänsteman Seth Molander.

och mäktiga eggare och hjälpare, så är allt det nya framstegsvänliga, som regeringen står för, inte genomgående acklimatiserat. Också det behöver hjälp bortifrån. Man ger sitt blod för det — kanske utan att det riktigt gått en i blodet. Och det är heller inte lätt att komma på det klara i vilken mån freds-konstitutionens förkämpar blunda för våldsdåd, och i vilken mån dessa direkt provoceras från motsidan som »berättigad» krigsansledning. Spanjorerna ligger, trots en sällsamt komplicerad splittring, för absoluta ståndpunkter och är ej rädda om livhanken som insats. De tänker, som Unamuno säger, inte bara med hjärnan utan med hela kroppen. Men det är så många motsatser som kämpa.

Det blev fatalt för Spanien att dess lysande rad av religiösa snillen, Teresa, Ignatius, Juan av koret m. fl. råkade in på alldeles fel sida om reformationen. De satte en riderig åra i att skydda den angripna kyrkan, att vara spiritualistisk och förnämt antimoderna — en komplicerad livshållning för andens människor och en hållning, som kompit att prägla spansk mentalitet i så många avseenden. Detta både hos klerikal inställning och hos dem som »sändas är anti-antiklerikal» (Madariaga). Kanske så också hos anarkisterna! (Varom strax mera.) Medan kyrkan hatas för allt hon förklarar — i proportion till den fina kärleken — har hon i sin tid av liv impregnerat Spaniens själ med en andens hunger och en villighet att lida och offra, som hon själv numera i stort karikerar.

I sin bok om det moderna Spanien visar Madariaga på en kvartett av framstegskämpar, »1898 års män», som varit antingen europavända eller hemmaorienterade i försöken att rycka upp sitt land. Bland dessa är det ju två, som läsa vida utanför Spaniens gränser. Den ene är dem, baskern Miguel de Unamuno, står urbart rotad i spansk botten, trots sin professur i grekiska. Den andre, Ortega y Gasset, född i Madrid, »under en rotationspress», som han skämtsamt säger, har ju i åratals stätt mitt uppe i den europeiska diskussionen.

Och inom arbetarpartiet, om man nu alla vågar använda en sådan term i Spanien, finns ju utom de mera internationellt orienterade socialdemokraterna och kommunisterna den väldiga skaran katalanska (och andra) anarkister. Sådana skulle numera ånorstådes räknas som efterblivna, men i Spanien stå de alltjämt i mittpunkten och påverka situationen i alldeles oväntade riktningar, t. ex. genom deltagande i ett av de senare valen. De är lika brinnande hängivna ett religiöst-demokratiskt ideal, som obenäga för tvångsorganisation, individualister, som obegränsat offerar, men hör till den sortens »fålar, som varken tåla sporre eller pisk».

Hela vänstersidan med inslaget av liberalismen är således av mycket rörligt och lätt sönderfallande slag, där icke en och samma del genomlöder och enar dem alla. Gasset har klagat över Spaniens brist på ledare — en klagan som ju hörs på många andra håll. Men manne inte här bristen är funderad på djupet genom det oerhörda själslarbetet hos människor, som på samma gång skall lasta av en gammal samfundstro, som gör sig bred i deras undermedvetna, och bana väg för en ny, som fått gehör endast i de ytligare själslagen?

Fromhet och grymhet leva i underligt paradoxal förening på båda sidor om fronten. Den ena fromheten är tillbakablickande mot katolska kyrkans absolut

patriarkaliskt funderade samfundstyp, medan den andra är framåtblickande, men icke alltid rätt vet vad för slags typ den sociala rättfärdigheten skall gestalta, starkare i vad den kämpar mot än i vad den kämpar för.

»Klar i huvudet är den människa som ser livet i vitögat, som tillstår att allt kan ifrågasättas och känner sig förlorad. Eftersom detta är den rena sanningen — ty älska är att ge sig förlorad — har den som förstår detta, börjat upptäcka sin sanna verklighet. Instinktivt kommer han som den skeppsbrutne att speja efter någonting som han kan hålla fast vid, och inför denna tunga, tvingande, ur djupen sannfärdiga blick — det gäller räddningen — kommer det kaos som är hans liv, att ordna sig. Det är de enda sannfärdiga tankarna, den skeppsbrutnes. Allt annat är retorik, poese, invärtes hyckleri. Den som inte känner sig verkligt förlorad, förloras utan nåd, han finner sig aldrig, han stöter aldrig på den egentliga verkligheten.» (Gasset).

Och nu ser regeringshären ut som Gassetes skeppsbrutne som spejar — och spejar förgäves. Eller nej? Skall någonting komma ut ur kampen? Annat än ökat hat, represalier, inbördes föödelse och ännu svårare återhämtning? Vid det gamla kludet det inte bli. Blocket av kyrka och feodala jordättigheter för några få har ju tryckt så tungt, att inte ens utfärdade lagar haft praktiskt giltighet gentemot denna och en annan gång skenbart övervunna, men alltid livskraftiga övermak, vars gud har stensens orrlighet. Folket i Spanien har, säger Baroja, »en känsla av kvävning». Därur de ständiga eruptionerna.

Är Spaniens kamp blot ett led i en stor avgörelsekamp mellan »demokrati eller diktatur» (ett antingen—eller som ju de faktiskt icke anger ett utslutningsförhållande)? Eller är det något annat och nytt som i detta sällsamma land bräcks fram till liv, ev. förödes?

Man kan dö på en tro. Man kan också dö i stället för tro, dö för en tro som man inte längre har eller ännu inte riktigt har. Hos Spaniens folk tycks tro och skepsis vara lika egendomligt sammanparade, som kärlek och grymhet. »Spanjorernas utomordentliga skepticism» är lika ryktesbefäst som deras superlativa katolicism. Unamuno ger uttryck åt dilemman genom att citera:

»allt vad vi vunnit med vår otro är ett liv i tvivel, interfolierat med tro, i stället för ett liv i tro, interfolierat med tvivel.»

Han vet ock att människor som man fått att tro på för mycket, reagera med förtroende på alldeles för litet.

Men så har han också själv haft en, mitt under all uppskattning, oförstådd mellanställning: alltför radikal för de klerikala, allt för from för sina politiska meningsfränder. Han har i grunden genomlevat den *Agonie du Christianisme*, Att vilken han under landsflyktstiden i Paris gav ett så gripande uttryck.

För en ande som hans ligger nog inte lösningen i absolut seger för endera av de människosönderstående partierna utan i en folkförvandling av den sort han själv

genomlevat och som kommer märkvärdigt nära samma djup som de nyss citerade orden (av den honom i övrigt så olika Gasset).

»Som jag sjönk allt djupare ned i rationell skepsis å ena sidan och i hjärtats förivrlivan å den andra, kom min ande kvävning mig att hungra efter Gud som verklighet. — Men tro på Gud är att handla som om han existerade. — Kan det inte vara så att universum — började med ett intet av ande och en oändlighet av materia, och att dess mål är att sluta med en oändlighet av ande och ett intet av materia? Detta är Unamuno. Men det är också ett ord ur Spaniens innersta.

För Unamuno såväl som för anarkisterna känns det viktigast att ett handlande sker som om godhet existerade. Han vill väcka sitt folk »till andens oro och plågers». Hur måste det inte då kännas som en ofrånkomlig plikt för Caballero och de spanska marxisterna att få detta gamla spiritualismens folk över till en verklig materialism, att slåss för *realia* och inte för gester och beskaftenheter. För materia, inte för ande!

Än kvinnorna då? Tidevarvet visade nyss över insamlingsuppropet för barnen en alltigenom beväpnad kvinnoskara. Det var inte Elin Wägners madonna med gasmask, det fanns inte ett barn till att se i deras händer, endast karbiner. Och vid andra fronten, i andra städer täcktes ett torg av nunnor som trotsade farorna med bön för kyrkosidans seger. Och helt visst trodde sig bägge parter föra kamp mot det absolut onda, mot djävulen själv, som Mammon eller antikrist. Och nog förefaller det som man å ömse håll skulle vara dö för den stilla fingervisning, som inför fienden säger: »Se människan». Trots fredsparagrafen i den nya konstitutionen och trots Kristus-bilden i kyrkorna — bådadera kanske stelnade ting, medan själarna sucka, blöda, kämpa, ålska, hata...

Så mycket av dödsvillighet i allsammans så få föga av möjlighet till förnyelse *utifrån* sett! Det hålls ut lite ord runt omkring från Åskådariaktaren — »noninterventionetspaks» heter ett av dem. Under tiden betygs från ömse håll, att trollformeln slagit slint.

Medan Abessinien kämpade, låg ännu länge hoppet som en möjlighet. Man kunde åtminstone skönja en framkomlig väg — bara människorna velat gå den.

Över den spanska tragedien ligger mörkert ännu tätare, ännu mera kvävande. Den är för tung för ord och reflektioner. En front bekämpar en gudom den ännu — kanske — tror på. Den andra åberopar en gud, som den med alla sina handlingar hädar. Om Sovjet-experimentet vidgat synen på demokratiens problem, så torde Spanien kanske en dag komma att väsentligen fördjupa det. Dess historia är en annan än Rysslands.

Spanien blöder och kämpar kring det djupaste av alla mänskliga problem. Inifrån vill det lösa dem. Och därför kan dess kamp inte passa in i våra schemata. Det blir i stället för oss att gå in under deras — de skeppsbrutnas! — oändliga allvar.

E. F. N.

LÄRT OCH POPULÄRT

NILS HERLITZ
GRUNDTRAGEN AV DET SVENSKA STATS-SKICKETS HISTORIA
2:a uppl. Häft. 9:—, klotband 10: 50.

JOHNNY ROOSVAL
SVENSK KONSTHISTORIA FÖR STUDERANDE
Klotband 8: 75.

OLOF JONASSON
EKONOMISK GEOGRAFI MED VARUKÄNNEDOM
4:e omarb. uppl. Klotband 7: 50.

HENNING OLSSON och IVAR SEFVE
LAND OCH FOLK
Geografisk läsebok.
1: Hav och land. Europa. Klotband 5:—.

HANS WALLENGREN
VÄRLDEN OCH MÄNNISKAN
Läsebok i naturlära.
1: Fysik, kemi, geologi, astronomi. Klotband 3: 75.

N. H. MAGNUSSON och ERIK GRANLUND
SVERIGES GEOLOGI
Klotband 7:—.

KARL BERGGREN och J. AXEL HÖJER
DE UNGA OCH SLÄKTLIVET
Handledning i sexualundervisning till föräldrars och lärares tjänst.
Häft 1: 20.

SIRI WIKANDER-BRUNANDER
FÖRÄLDRAANSVARET
Råd till föräldrar om barnens upplysning i sexuella frågor.
Häft. 90 öre.

SVENSKA BOKFÖRLAGET
Norstedt — Bonnier

KVACKSALVERI eller LÅKEKONST?

klarlägger med stöd av 50 bifog. intryk fr. patienter, som behandlats vid K. B. Ledins Diet-fysiologiska institut i Västerås och Hålsingborg, att verklig hälsa endast kan vinnas genom fullt naturliga läkemetoder. Boken erhålles i bokhandeln eller genom rekvisitioner ställda till ovannämnda institut. Distrib. fr. Wilhelmssons Boktr.-A.-B. Riddarg. 17, Stockholm. Tel. 62 12 31. Pris 2 kr., fraktfritt postförskott.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Konstorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3: 25, kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 20 öre per millimeter.
POSTGIRO 1544.

Stockholm 1936
Zetterlund & Thelander's Boktryckeri-A.-B.